

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 09.04.2002, sp. zn. 4 Tz 18/2002, ECLI:CZ:NS:2002:4.TZ.18.2002.1

Číslo: 4/2003

Právní věta: Z ustanovení § 369 tr. ř. vyplývá, že soud není oprávněn posuzovat plnění podmínek stanovených odsouzenému v rámci podmíněného udělení milosti prezidentem republiky nebo dokonce rozhodnout o tom, zda odsouzený podmíněně prominutý trest nebo jeho zbytek vykoná. Takové posouzení a rozhodnutí je oprávněn učinit pouze orgán, který o podmíněném udělení milosti rozhodl, tj. prezident republiky. Soud je však povinen chování odsouzeného sledovat a provádět potřebné šetření, zda odsouzený dodržuje podmínky, za kterých mu byla milost udělena. Výsledky svého šetření spolu s příslušnými trestními spisy soud předloží prezidentu republiky k posouzení a rozhodnutí prostřednictvím Ministerstva spravedlnosti.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 09.04.2002

Spisová značka: 4 Tz 18/2002

Číslo rozhodnutí: 4

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Milost

Předpisy: § 369 tr. ř.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud k stížnosti pro porušení zákona podané ministrem spravedlnosti ve prospěch obviněného P. B. vyslovil porušení zákona v neprospěch obviněného P. B. a zrušil usnesení Okresního soudu v Liberci ze dne 31. 7. 2001 sp. zn. 6 T 213/89.

Z odůvodnění:

Rozsudkem Okresního soudu v Liberci ze dne 23. 10. 1989 sp. zn. 6 T 213/89 byl obviněný P. B. (ještě pod příjmením J.) uznán vinným pokusem trestného činu znásilnění podle § 8 odst. 1, § 241 odst. 1 tr. zák., za což mu byl uložen trest odnětí svobody v trvání pěti roků se zařazením do druhé nápravně výchovné skupiny. Tento rozsudek nabyl právní moci dne 27. 11. 1989. Usnesením Okresního soudu v Ostravě ze dne 8. 1. 1990 sp. zn. 1 Nt 1109/90 byla obviněnému na základě amnestie prezidenta republiky ze dne 1. 1. 1990 prominuta část z uloženého trestu odnětí svobody v délce dvou roků. Uvedené usnesení nabylo právní moci dne 8. 1. 1990.

Pravomocným usnesením Okresního soudu v Ostravě ze dne 13. 3. 1991 sp. zn. Pp 3/91 byl obviněný

podle § 61 odst. 1 písm. a) tr. zák. podmíněně propuštěn z výkonu výše uvedeného trestu odnětí svobody, přičemž zkušební doba byla stanovena na šest roků.

Rozsudkem Okresního soudu v Mladé Boleslavi ze dne 18. 6. 1993 sp. zn. 12 T 557/92, který nabyt téhož dne právní moci, byl obviněný uznán vinným trestnými činy maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 171 odst. 1 písm. d) tr. zák., útoku na veřejného činitele podle § 155 odst. 1 písm. a) tr. zák. a výtržnictví podle § 202 odst. 1 tr. zák., jichž se dopustil jednáním spáchaným dne 29. 12. 1991. Za to mu byl uložen úhrnný trest odnětí svobody na jeden rok s podmíněným odkladem na zkušební dobu tří roků.

Usnesením Okresního soudu v Ostravě ze dne 28. 2. 1995 sp. zn. Pp 3/91 ve spojení s usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 27. 3. 1995 sp. zn. 1 To 27/93 bylo rozhodnuto podle § 64 odst. 1 tr. zák. a § 332 odst. 1 tr. ř., že obviněný zbytek trestu odnětí svobody v trvání jednoho roku, čtyř měsíců a šestnácti dnů z rozsudku Okresního soudu v Liberci ze dne 23. 10. 1989 sp. zn. 6 T 213/89 vykoná, neboť se ve zkušební době podmíněného propuštění neosvědčil.

Prezident republiky rozhodnutím ze dne 5. 6. 1997 prominul obviněnému zbytek neodpykaného nepodmíněného trestu odnětí svobody z rozsudku Okresního soudu v Liberci ze dne 23. 10. 1989 sp. zn. 6 T 213/89 a podmíněně odloženého trestu odnětí svobody z rozsudku Okresního soudu v Mladé Boleslavi ze dne 18. 6. 1993 sp. zn. 12 T 557/92 pod podmínkou, že se do čtyř let od udělení milosti nedopustí úmyslného trestného činu.

Obviněný byl následně odsouzen trestním příkazem Okresního soudu v Liberci ze dne 26. 10. 2000 sp. zn. 5 T 729/2000, který nabyt právní moci dne 9. 11. 2000, pro trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 171 odst. 1 písm. d) tr. zák., jehož se dopustil s určitými výjimkami v období od 20. 6. 1995 do 12. 1. 2000, k podmíněnému trestu odnětí svobody v trvání dvou měsíců při stanovení zkušební doby na jeden rok. Okresní soud v Liberci proto po provedení veřejného zasedání svým usnesením ze dne 31. 7. 2001 sp. zn. 6 T 213/89 podle § 332 odst. 1 tr. ř. a § 64 odst. 1 tr. zák. rozhodl, že obviněný vykoná zbytek trestu v trvání jednoho roku, čtyř měsíců a šestnácti dnů z rozsudku Okresního soudu v Liberci ze dne 23. 10. 1989 sp. zn. 6 T 213/89, a to pro nesplnění podmínky z rozhodnutí prezidenta republiky o udělení milosti, že se do čtyř let od udělení milosti nedopustí úmyslného trestného činu. Toto usnesení nabylo právní moci dne 5. 9. 2001.

Proti výše označenému usnesení Okresního soudu v Liberci podal ministr spravedlnosti podle § 266 odst. 1 tr. ř. stížnost pro porušení zákona ve prospěch obviněného. Ve stížnosti pro porušení zákona vytýká porušení zákona v § 369 a § 332 odst. 1 tr. ř., protože k uvedenému rozhodnutí nebyla dána příslušnost jmenovaného okresního soudu. Ten měl pouze sledovat dodržování podmínky a převýchovu obviněného, ale k rozhodnutí, zda podmíněně prominutý trest má být vykonán či nikoliv, měl být trestní spis s výsledky šetření předložen Ministerstvu spravedlnosti dle jeho Instrukce z 23. 3. 1998 č. j. 1100/98-OOD. Soud pak měl vyčkat na sdělení, zda bylo ministrem spravedlnosti rozhodnuto, zda podmíněně prominutý zbytek trestu má být vykonán. Přitom nelze vyloučit, že rozhodnutí ministra spravedlnosti by bylo jiné, než jaké učinil Okresní soud v Liberci. Ve stížnosti je dále poukázáno na nesprávně nařízenou délku zbytku trestu odnětí svobody v napadeném usnesení, když ten ve skutečnosti činil 406 dnů, a taktéž na nepříslušnost Okresního soudu v Liberci k takovému rozhodnutí, jelikož dle § 333 odst. 1 tr. ř. o opětovném výkonu zbytku trestu z podmíněného propuštění rozhoduje soud, který obviněného z výkonu trestu propustil.

V závěru stížnosti pro porušení zákona proto ministr spravedlnosti navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 268 odst. 2 tr. ř. zmíněné porušení zákona vyslovil a aby podle § 269 odst. 2 tr. ř. napadené usnesení zrušil, a to včetně všech dalších obsahově navazujících rozhodnutí, která zrušením pozbyla podkladu, a dále aby postupoval podle § 270 odst. 1 tr. ř.

Nejvyšší soud podle § 267 odst. 3 tr. ř. přezkoumal zákonnost a odůvodněnost výroku rozhodnutí, proti němuž byla stížnost pro porušení zákona podána, v rozsahu a z důvodů v ní uvedených, jakož i řízení napadené části rozhodnutí předcházející, a dospěl k závěru, že stížnost pro porušení zákona byla podána důvodně.

Podle § 369 tr. ř., byl-li trest nebo jeho zbytek při udělení milosti prominut jen pod stanovenými podmínkami, plnění podmínek a převýchovu odsouzeného sleduje soud, který ve věci rozhodoval v prvním stupni. Z uvedeného vyplývá, že soudu nepřísluší, aby sám vyvozoval závěry z neplnění podmínek stanovených v rámci podmíněného udělení milosti, je ale povinen chování odsouzeného sledovat a provádět potřebné šetření ke zjištění, zda odsouzený dodržuje podmínky, pod kterými byla milost udělena. Trestní řád výslovně nestanoví, který orgán je oprávněn rozhodovat o tom, zda odsouzený podmínkám stanoveným v rámci udělení milosti vyhověl či nikoli a zda podmíněně prominutý trest nebo jeho zbytek vykoná. Takové rozhodnutí ale z logiky i povahy věci náleží tomu orgánu, který o podmíněném udělení milosti rozhodl.

Podle čl. 62 písm. g) Ústavy České republiky (č. 1/1993 Sb. – dále jen „Ústava“) je prezident republiky oprávněn odpouštět a zmírňovat tresty uložené soudem, nařizovat, aby se trestní řízení nezahajovalo, a bylo-li zahájeno, aby se v něm nepokračovalo, a zahlazovat odsouzení. V souladu s tímto ustanovením také o konkrétním podmíněném udělení milosti obviněnému P. B. rozhodl prezident republiky již výše citovaným rozhodnutím ze dne 5. 6. 1997, a pouze a jedině prezident republiky byl oprávněn posoudit, zda obviněný uloženým podmínkám vyhověl, a rozhodnout, zda obviněný případně bude muset zbytek trestu odnětí svobody vykonat. Za tímto účelem tedy měl Okresní soud v Liberci předložit výsledky svých šetření spolu s příslušnými trestními spisy prezidentu republiky k rozhodnutí, a to prostřednictvím Ministerstva spravedlnosti, jak to vyplývá z ustanovení § 66 odst. 3 Instrukce Ministerstva spravedlnosti ze dne 23. 3. 1998 č. j. 1100/98-OOD *) uveřejněné pod č. 8 Sbírky instrukcí a sdělení Ministerstva spravedlnosti, jíž byl vydán vnitřní a kancelářský řád pro okresní, krajské a vrchní soudy, a nikoli sám svým vlastním usnesením rozhodovat o předmětné otázce. Teprve v případě, že by Okresnímu soudu v Liberci bylo sděleno, že bylo rozhodnuto vykonat podmíněně prominutý zbytek trestu, předseda senátu by vydal příslušné nařízení k jeho výkonu (viz § 321 tr. ř. a § 66 odst. 4 výše uvedené Instrukce Ministerstva spravedlnosti).

Pokud je ve stížnosti pro porušení zákona naznačeno, že by příslušné rozhodnutí mohl učinit ministr spravedlnosti, nelze s tímto názorem souhlasit. Udělovat milost je výhradním právem prezidenta republiky (viz čl. 62 písm. g) Ústavy a § 366 odst. 1 tr. ř.). Svým rozhodnutím ze dne 1. 2. 1994 č. 33/1994 Sb. sice prezident republiky s odkazem na ustanovení § 366 odst. 2 tr. ř. přenesl na ministra spravedlnosti svou pravomoc spočívající v provádění řízení o žádostech o milost a v zamítání bezdůvodných žádostí o milost s výjimkami v něm uvedenými, ale z tohoto rozhodnutí nevyplývá, že by ministru spravedlnosti byla též svěřena pravomoc posuzovat splnění podmínek a rozhodovat o případném vykonání trestu nebo jeho zbytku v případech, kdy prezident rozhodl o podmíněném udělení milosti.

Stížnosti pro porušení zákona je třeba dát ale zapravdu též ohledně námitky směřující proti délce zbytku trestu odnětí svobody, který byl obviněnému napadeným usnesením Okresního soudu v Liberci uložen k vykonání. Z tzv. hlášení změn vězeňské služby Věznice v Rýnovicích (viz trestní spis vedený pod sp. zn. 6 T 213/89), kde obviněný naposledy před podmíněným udělením milosti trest odnětí svobody vykonával, je patrné, že u obviněného ke dni 14. 3. 1996, kdy byl propuštěn na svobodu na příkaz Ministerstva spravedlnosti, nevykonaný zbytek trestu odnětí svobody činil 406 dnů, a nikoli jeden rok, čtyři měsíce a šestnáct dnů, jak to okresní soud nesprávně ve svém usnesení stanovil.

Za nadbytečnou je pak třeba označit námitku stěžovatele poukazující na nepřislusnost Okresního

soudu v Liberci rozhodovat o předmětné otázce vzhledem ke znění ustanovení § 333 odst. 1 tr. ř., z něhož vyplývá, že rozhodnutí podle § 332 tr. ř. činí soud, který odsouzeného z trestu podmíněně propustil. Taková argumentace již není namístě, a to vzhledem k důvodům, které byly uvedeny výše, z nichž vyplynulo, že soud není oprávněn posuzovat, zda obviněný splnil podmínky, za nichž mu byla milost udělena, a rozhodovat, zda event. podmíněně prominutý trest nebo jeho zbytek obviněný vykoná. V daném případě by tudíž k takovému rozhodnutí nebyl oprávněn ani soud, který obviněného původně z trestu odnětí svobody podmíněně propustil.

Vzhledem ke všem shora uvedeným argumentům a závěrům Nejvyšší soud podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že napadeným usnesením Okresního soudu v Liberci byl v neprospěch obviněného porušen zákon v ustanoveních § 332 odst. 1 tr. ř. a § 64 odst. 1 tr. zák., protože v daném případě nebylo v pravomoci soudu vést tento druh řízení a vydat takové rozhodnutí. Proto podle § 269 odst. 2 tr. ř. bylo napadené usnesení zrušeno, a to včetně všech dalších rozhodnutí na zrušené usnesení obsahově navazujících, pokud touto změnou pozbyla podkladu. Nejvyšší soud poté neaplikoval ustanovení § 270 odst. 1 tr. ř., podle něhož by věc měla být přikázána Okresnímu soudu v Liberci, aby ji v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl, jelikož jmenovaný soud v této věci není nad rámec ustanovení § 369 tr. ř. oprávněn vést jakékoli řízení ani vydávat rozhodnutí. Z povahy věci totiž automaticky vyplývá, že tento soud bude muset postupovat v souladu s tím, co bylo výše v tomto rozsudku Nejvyššího soudu uvedeno, tj. předložit výsledky svého šetření ohledně obviněného spolu s trestními spisy prostřednictvím Ministerstva spravedlnosti prezidentu republiky k posouzení a rozhodnutí.

*) Redakční poznámka: Nyní § 68 odst. 1 Instrukce Ministerstva spravedlnosti ze dne 3. 12. 2001, č.j. 505/2001-Org.